
P-piller og trombose – hva stod det i Tidsskriftet, og når?

KORRESPONDANSER

PER BERGSJØ

I en artikkel om p-pillesalg, fødsler og svangerskapsavbrudd før og etter "Marvelon-saken" har Skjeldestad en upresis opplysning som bør korrigeres, da den ellers lett kan feste seg og bli en historisk "sannhet". Han skriver: "Sammenhengen mellom bruk av p-pille og tromboemboliske sjukdomar har vore kjent sidan tidleg i 1970-åra og var første gong omtala i Tidsskrift for Den norske lægeforening i 1973" (1). Han refererer til et innlegg av Eivind Myhre, som stilte seg kritisk til de resultatene britiske forskere hadde lagt frem i 1967 og 1968 (2). Tidsskriftet skrev om p-piller og trombose lenge før 1973.

I Sverige var p-pillen avertert som prevensjonsmiddel siden 1964. Våre helsemyndigheter var tilbakeholdne, til tross for at pillen Anovlar hadde vært godkjent på andre indikasjoner fra 1963. Grunnen var ikke minst frykt for skadelige bivirkninger. Både fra utlandet og Norge var det rapportert tilfeller av embolidødsfall hos unge kvinner som brukte prevensjonspiller, men uten at det forelå holdepunkter for kausal sammenheng. Høsten 1966 bad helsedirektøren Knut Bjørø, Per Kolstad og Ole Rygh utarbeide en oversikt i forbindelse med oral antikonsepsjon. De redegjorde i sin rapport for det man da visste om tromboemboliske komplikasjoner, og konkluderte med at risikoen ved bruk av prevensjonstabletter var liten. Rapporten ble publisert i Tidsskriftet like før nyttår 1966 (3). Straks etterpå, i begynnelsen av 1967, ble p-pillen frigitt som prevensjonsmiddel i Norge.

6.5. 1967 hadde *BMJ* en preliminær rapport om tre uavhengige case control-analyser, som entydig viste sammenheng mellom trombose/emboli og bruk av p-piller. Disse ble kommentert i en artikkel i Tidsskriftet med undertittel *Kausal sammenheng fastslått* (4). I 1968 kom de fullstendige analysene av disse britiske materialene, omtalt i Tidsskriftet samme høst (5). Så fulgte spørsmålet hvorfor p-pillen gav økt risiko. Østrogenkomponenten ble utpekt som årsak, og deretter kom studier av dose og effekt, alt behørig referert i Tidsskriftet (6, 7). En mulig tilleggseffekt av sigarett røyking ble også diskutert (8). I 1973 kom *New England Journal of Medicine* med et multisenterarbeid fra USA som viste sammenheng mellom trombotisk hjerneslag og bruk av p-pille, omtalt på lederplass (9). I det samme heftet kom Myhre med sitt innlegg (2), det som Skjeldestad viser til.

Jeg ser ikke bort fra at det kan ha vært andre liknende innlegg i Tidsskriftet før 1973, men i hvert fall håper jeg kronologien nå er blitt korrekt.

LITTERATUR

1. Skjeldestad FE. P-pillesal, fødsler og svangerskapsavbrot før og etter ”Marvelon-saken”. Tidsskr Nor Lægeforen 2000; 120: 339 – 44.
2. Myhre E. P-pille og trombose/emboli. Tidsskr Nor Lægeforen 1973; 93: 2591.
3. Bjørø K, Kolstad P, Rygh O. Prevensjonstablettene i søkelyset. Tidsskr Nor Lægeforen 1966; 86: 1698 – 704.
4. Bergsjø P. Peroral antikonsepsjon – trombose. Kausal sammenheng fastslått. Tidsskr Nor Lægeforen 1967; 87: 1626 – 8.
5. Bergsjø P. Tromboserisiko ved peroral antikonsepsjon. Tidsskr Nor Lægeforen 1968; 88: 2215.
6. Bergsjø P. Østrogener og trombose. Tidsskr Nor Lægeforen 1968; 88: 2139.
7. Bergsjø P. P-pillenes østrogeninnhold og trombose. Østrogener og trombose. Tidsskr Nor Lægeforen 1970; 90: 119.
8. Bergsjø P. P-piller, trombose og sigaretttrøyking. Tidsskr Nor Lægeforen 1972; 92: 1063 – 5.
9. Bergsjø P. P-piller og hjerneslag. Tidsskr Nor Lægeforen 1973; 93: 2326.

Publisert: 20. mai 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 14. juli 2026.